

PORADNIK GAZETY PRAWNEJ

UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

POLECA

**UWAGA!
REWOLUCYJNE
ZMIANY**

NOWE PRAWA RODZICÓW – ZASIŁKI, URLOPY, ZWOLNIENIA

- Kto może skorzystać z urlopu macierzyńskiego na nowych zasadach
- Jak łączyć pracę z urlopem rodzicielskim
- Jak zmieni się sposób wykorzystywania urlopu ojcowskiego
- Komu będzie przysługiwał po zmianach zasiłek macierzyński
- Jak korzystać z wolnego z tytułu opieki na dziecko na godziny

ISBN 978-83-7440-422-8

9 788374 404228

Partner merytoryczny

 INFOR **IFK** Platforma
Księgowych i Kadrowych

INFOR
PRENUMERATA
2016

PROFESJONALNIE I NA CZAS

ZMIANY W PRAWIE PRACY I ZUS

KOMENTARZE EKSPERTÓW

NAJNOWSZE INTERPRETACJE

PRAKTYKA PIP I ZUS

SPECJALISTYCZNE DODATKI

W 2016 roku na łamach MONITORA prawa pracy i ubezpieczeń artykuły, porady i przepisy dotyczące m.in. zmian w:

- zawieraniu i rozwiązywaniu umów terminowych,
- oskładkowaniu umów zlecenia,
- urlopach i zasiłkach macierzyńskich.

DO KAŻDEJ PRENUMERATY PAPIEROWEJ
E-WYDANIE GRATIS

Dostęp na www.mp.infor.pl

PORADNIK GAZETY PRAWNEJ

P O L E C A

NOWE PRAWA RODZICÓW – ZASIŁKI, URLOPY, ZWOLNIENIA

- Kto może skorzystać z urlopu macierzyńskiego na nowych zasadach
- Jak łączyć pracę z urlopem rodzicielskim
- Jak zmieni się sposób wykorzystywania urlopu ojcowskiego
- Komu będzie przysługiwał po zmianach zasiłek macierzyński
- Jak korzystać z wolnego z tytułu opieki na dziecko na godziny

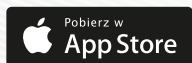
INFOR
ORGANIZER

www.infororganizer.pl

Najszybsze odpowiedzi

Mobilny **INFORorganizer** to najszybszy dostęp do aktualności dla księgowych. Aplikacja błyskawicznie dostarczy informacje z zakresu prawa i podatków na twoją komórkę.

Bezpłatna aplikacja

INFOR

Grupa INFOR PL

Prezes Zarządu
Ryszard Pieńkowski

INFOR PL Spółka Akcyjna
01-042 Warszawa
ul. Okopowa 58/72
www.infor.pl

**NOWE PRAWA
RODZICÓW**
– ZASIŁKI, URLOPY,
ZWOLNIENIA

Dyrektor Centrum Rynku Firm
Marzena Nikiel

Redaktorzy merytoryczni
Bożena Goliszewska-Chojdak
Marek Skatkowski

Redaktor graficzno-techniczny
Agnieszka Zuchowicz

Korekta
Anna Seroczyńska

Adres redakcji
01-042 Warszawa,
ul. Okopowa 58/72
www.pgp.infor.pl

Biuro Reklamy

Monika Jukiewicz
tel. 22 530 40 27
e-mail: monika.jukiewicz@infor.pl

Biuro Obsługi Klienta

01-042 Warszawa, ul. Okopowa 58/72
tel.: 22 212 07 30, 801 626 666,
e-mail: bok@infor.pl
strona: www.sklep.infor.pl

Druk

TINTA, Działdowo

Copyright by INFOR PL Spółka Akcyjna. Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii lub powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody wydawcy w całości lub części jest zabronione i podlega odpowiedzialności karnej.

Materiałów niezamówionych nie zwracamy, zachowując sobie prawo do skrótów i zmian tytułu. Nie ponosimy odpowiedzialności za treść reklam zamieszczonych na łamach.

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
I. Urlopy i zwolnienia od pracy związane z rodzicielstwem	8
1. Podstawowy urlop macierzyński	8
1.1. Urlop macierzyński przed porodem	9
1.2. Zmiany w uprawnieniach osób korzystających z urlopu macierzyńskiego	10
1.2.1. Pracownica może zrezygnować z urlopu macierzyńskiego po 14 tygodniach	10
1.2.2. Rezygnacja z urlopu macierzyńskiego po 8 tygodniach, jeżeli pracownica legitymuje się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji	12
1.2.3. Przerwanie urlopu w razie choroby i pobytu pracownicy w szpitalu	14
1.2.4. Przejęcie urlopu w przypadku śmierci matki lub porzucenia przez nią dziecka	16
1.2.5. Część urlopu macierzyńskiego przysługuje także po nieubezpieczonej matce	17
1.2.6. Korzystanie z części urlopu macierzyńskiego, jeżeli matka dziecka podejmie zatrudnienie w pierwszym roku życia dziecka	17
1.2.7. Urlop macierzyński w razie zgonu dziecka	17
1.2.8. Przerwanie urlopu macierzyńskiego, gdy dziecko jest w szpitalu	18
1.2.9. Rezygnacja z wychowywania dziecka a prawo do urlopu macierzyńskiego	18
1.3. Termin udzielenia urlopu macierzyńskiego	19
2. Dodatkowy urlop macierzyński	19
2.1. Sposób udzielania dodatkowego urlopu macierzyńskiego	19
2.2. Wniosek o dodatkowy urlop macierzyński	20
2.3. Łączenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego z wykonywaniem pracy	20
2.4. Zmiany w uprawnieniach do dodatkowego urlopu macierzyńskiego	21
3. Urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego i dodatkowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego	21
3.1. Osoby uprawnione do tzw. urlopu adopcyjnego	21
3.2. Wymiar urlopu adopcyjnego	23
3.3. Urlop adopcyjny na starsze dziecko – w wymiarze 9 tygodni	23
3.4. Dodatkowy urlop macierzyński na warunkach urlopu macierzyńskiego	23
4. Urlop rodzicielski na nowych zasadach	24
4.1. Sposób wykorzystania urlopu rodzicielskiego	25
4.2. Urlop rodzicielski nadal będzie udzielany w częściach	25
4.3. Część urlopu rodzicielskiego nie musi być udzielana bezpośrednio po urlopie macierzyńskim	26
4.4. Wniosek o urlop rodzicielski	27
4.5. Proporcjonalne wydłużenie urlopu rodzicielskiego w przypadku łączenia go z wykonywaniem pracy	28
4.6. Obliczanie proporcjonalnego wydłużenia urlopu	29
4.7. Urlop rodzicielski udzielany na wniosek pracownicy lub pracownika	31

4.8.	Możliwość rezygnacji z urlopów lub ich części	33
5.	Urlop ojcowski po zmianach przepisów	35
5.1.	Nowy sposób wykorzystania urlopu ojcowskiego	36
5.2.	Przerwanie urlopu ojcowskiego	37
6.	Urlop wychowawczy po zmianach przepisów	37
6.1.	Pomniejszanie liczby części urlopu wychowawczego ze względu na wykorzystany urlop rodzicielski	39
6.2.	Wniosek o urlop wychowawczy	39
6.3.	Podjęcie pracy na urlopie wychowawczym	41
6.4.	Przerwanie urlopu wychowawczego	41
6.5.	Dopuszczenie pracownika do pracy po urlopie wychowawczym	41
6.6.	Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne za osoby korzystające z urlopu wychowawczego	42
6.6.1.	Zasady ustalania przeciętnego wynagrodzenia pracownika	43
6.6.2.	Urlop wychowawczy u dwóch lub więcej pracodawców	44
6.6.3.	Świadczenia uzyskiwane przez pracownika w trakcie urlopu wychowawczego	44
6.6.4.	Prawo do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego podczas i po zakończeniu urlopu wychowawczego	45
6.7.	Osoby sprawujące osobistą opiekę a ubezpieczenia społeczne	46
6.7.1.	Podleganie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz zdrowotnemu	46
6.7.2.	Podleganie ubezpieczeniu emerytalnemu	47
6.7.3.	Warunki finansowania składek z budżetu	47
7.	Obniżenie wymiaru czasu pracy zamiast urlopu wychowawczego	49
8.	Nowe zasady udzielania dni wolnych na opiekę na dziecko	51
8.1.	Możliwość wykorzystywania 2 dni na opiekę w wymiarze godzinowym	52
9.	Przepisy przejściowe w zakresie udzielania urlopów związanych z rodzicielstwem	53
10.	Ochrona przed zwolnieniem z pracy pracowników-rodziców	55
10.1.	Zakaz wypowiedzania i rozwiązywania umowy o pracę z pracownicą w ciąży i na urlopie macierzyńskim	55
10.1.1.	Wyjątki od zakazu wypowiedzania umów pracownicom w ciąży	55
10.1.2.	Obowiązek przedłużania umów terminowych	56
10.2.	Ochrona pracowników na urlopiach związanych z rodzicielstwem	56
10.3.	Zakaz rozwiązywania i wypowiedzania umowy o pracę w czasie urlopu wychowawczego	58
11.	Uprawnienia pracownicy karmiącej dziecko piersią	58
II.	Ograniczenia w zatrudnianiu pracownic w ciąży i pracowników wychowujących dzieci	60
1.	Zakaz pracy w porze nocnej i godzinach nadliczbowych	60
2.	Ograniczenia w wysyłaniu w podróż służbową	61
3.	Ograniczenia w stosowaniu niektórych systemów czasu pracy	61
3.1.	Rekompensata dla pracownic w ciąży i opiekujących się dzieckiem do 4 lat	62
4.	Zakaz zatrudniania kobiet przy pracach szczególnie uciążliwych i szkodliwych dla zdrowia	62

III. Zasiłki i świadczenia dla rodziców	65
1. Zasiłek macierzyński	65
1.1. Prawo do zasiłku macierzyńskiego	65
1.2. Osoby uprawnione do urlopu i zasiłku macierzyńskiego	66
1.3. Okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego	67
1.4. Krótszy okres wypłaty zasiłku macierzyńskiego	67
1.5. Rezygnacja z części urlopu przez ubezpieczoną	67
1.6. Zasiłek macierzyński z tytułu urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia	68
1.7. Zasiłek macierzyński w przypadku przedłużenia umowy o pracę do dnia porodu	68
1.8. Podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego dla pracowników	68
1.8.1. Sposób ustalania podstawy wymiaru zasiłku	69
1.8.2. Zatrudnienie krótsze niż 12 miesięcy kalendarzowych	70
1.8.3. Zmiana etatu a podstawa wymiaru zasiłku	70
1.8.4. Wynagrodzenie uwzględniane w podstawie wymiaru zasiłku	71
1.8.5. Składniki wynagrodzenia nieuwzględniane w podstawie wymiaru zasiłku	73
1.9. Podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego dla osób niebędących pracownikami	74
1.9.1. Zasady ustalania podstawy wymiaru	75
1.9.2. Niezdolność do pracy podlegającego ubezpieczeniu chorobowemu przez okres krótszy niż 12 pełnych kalendarzowych miesięcy	75
1.9.3. Podstawa wymiaru zasiłku, gdy niezdolność do pracy powstanie przed upływem pełnego kalendarzowego miesiąca ubezpieczenia chorobowego	78
1.9.4. Podstawa wymiaru w przypadku zmniejszenia przychodu w miesiącu	80
1.9.5. Zasiłek za okres po ustaniu ubezpieczenia	80
1.10. Wysokość zasiłku macierzyńskiego	80
1.11. Minimalna wysokość zasiłku macierzyńskiego	86
1.12. Łączenie wykorzystywania dodatkowego urlopu macierzyńskiego i urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy	87
1.13. Jednoczesne korzystanie z zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego przez rodziców dziecka	88
1.14. Zasiłek macierzyński w razie pobytu matki w szpitalu	89
1.15. Zasiłek macierzyński przysługujący w razie śmierci matki albo porzucenia przez nią dziecka	90
1.16. Zasiłek macierzyński w razie niezdolności matki dziecka do samodzielnej egzystencji	91
1.17. Zasiłek macierzyński przysługujący ojcu w związku z podjęciem zatrudnienia przez matkę	92
1.18. Brak prawa do zasiłku	93
1.19. Dokumentowanie prawa do zasiłku macierzyńskiego	93
2. Zasiłek opiekuńczy	95
2.1. Prawo do zasiłku opiekuńczego	95
2.2. Konieczność sprawowania osobistej opieki	96
2.3. Brak prawa do zasiłku opiekuńczego	97
2.4. Praca zmianowa a prawo do zasiłku	97
2.5. Wymiar zasiłku opiekuńczego	98

2.6. Podstawa wymiaru zasiłku opiekuńczego dla pracowników i osób niebędących pracownikami	99
2.7. Dodatkowy zasiłek opiekuńczy dla ojca	99
2.8. Dokumentacja niezbędna do wypłaty zasiłku opiekuńczego	100
3. Świadczenie rodzicielskie	101
4. Postępowanie w sprawie wypłaty zasiłków	101
4.1. Płatnik zasiłków	101
4.2. Termin wypłaty zasiłku	102
4.3. Wypłata zasiłku	103
4.4. Zwrot nienależnie pobranych świadczeń	103
4.5. Przedawnienie prawa do zasiłków	104
Ustawa z 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (wyciąg)	105

WSTĘP

W 2016 r. zaczną obowiązywać rewolucyjne zmiany w zakresie uprawnień pracowniczych związanych z rodzicielstwem.

Od 2 stycznia 2016 r. wejdzie w życie nowelizacja Kodeksu pracy (dalej k.p.), która zmienia m.in. zasady korzystania przez rodziców z urlopów:

- macierzyńskich,
- rodzicielskich,
- ojcowskich,
- wychowawczych.

Nowelizacja ta ma za zadanie uprościć system urlopów związanych z rodzicielstwem i opieką nad dziećmi oraz zmodyfikować dotychczasowe uregulowania w tym zakresie. W rezultacie dodatkowy urlop macierzyński zostanie włączony do urlopu rodzicielskiego. Krąg osób uprawnionych do urlopu macierzyńskiego zwiększy się natomiast o innych ubezpieczonych członków najbliższej rodziny. Nowe przepisy zmieniają też zasady łączenia urlopu rodzicielskiego z wykonywaniem pracy. Podjęcie pracy podczas takiego urlopu wydłuży wymiar urlopu rodzicielskiego.

Znowelizowane przepisy wprowadzają również zmiany w zakresie uprawnień do zasiłku macierzyńskiego. Ponadto od 1 stycznia 2016 r. wprowadzona zostanie minimalna kwota zasiłku macierzyńskiego, która dla wszystkich grup ubezpieczonych będzie nie niższa niż 1000 zł (kwota świadczenia rodzicielskiego). Większość nowych przepisów dotyczących zasiłku macierzyńskiego wejdzie w życie 1 i 2 stycznia 2016 r.

I. URLOPY I ZWOLNIENIA OD PRACY ZWIĄZANE Z RODZICIELSTWEM

Obecnie rodzice mogą korzystać z następujących urlopów związanych z rodzicielstwem:

- podstawowego urlopu macierzyńskiego,
- dodatkowego urlopu macierzyńskiego,
- urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego,
- urlopu rodzicielskiego,
- urlopu ojcowskiego,
- urlopu wychowawczego.

W wyniku zmiany przepisów, która wejdzie w życie 2 stycznia 2016 r., dodatkowy urlop macierzyński i dodatkowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego zostaną włączone do urlopu rodzicielskiego. Wymiar urlopu rodzicielskiego będzie zatem zwiększony o długość tych urlopów, natomiast dodatkowy urlop macierzyński oraz dodatkowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego ulegną likwidacji.

Od 2 stycznia 2016 r. zmienia się też zasady udzielania pozostałych urlopów związanych z rodzicielstwem.

Oprócz urlopów rodzicom wychowującym dzieci przysługują zwolnienia od pracy, np. 2 dni opieki na dziecko w wieku do 14 lat. W zakresie udzielania opieki na dziecko również od 2 stycznia 2016 r. zaczną obowiązywać nowe zasady.

1. Podstawowy urlop macierzyński

Wymiar urlopu macierzyńskiego jest uzależniony od liczby dzieci urodzonych podczas porodu. Wynosi on 20 tygodni, bez względu na to, czy pracownica urodziła pierwsze czy kolejne dziecko. Każdy kolejny poród jednego dziecka będzie uprawniał pracownicę każdorazowo do 20 tygodni urlopu macierzyńskiego.

W zakresie przysługującego pracownicy wymiaru urlopu macierzyńskiego nowelizacja, która wejdzie w życie 2 stycznia 2016 r., nie wprowadza żadnych zmian.

Wymiar podstawowego urlopu macierzyńskiego

Długość urlopu macierzyńskiego	Liczba urodzonych dzieci
20 tygodni	jedno dziecko przy jednym porodzie
31 tygodni	dwoje dzieci przy jednym porodzie
33 tygodnie	troje dzieci przy jednym porodzie
35 tygodni	czworo dzieci przy jednym porodzie
37 tygodni	pięcioro i więcej dzieci przy jednym porodzie

Urlop macierzyński rozpoczyna się od dnia porodu, zatem nie ma potrzeby składania wniosku o jego udzielenie (art. 183¹ § 2 k.p.). Wniosek o urlop macierzyński pracownica składa wówczas, gdy chce go wykorzystać przed planowanym terminem porodu. Podstawowy urlop macierzyński jest dla pracownicy-matki obowiązkowy.

Od 2 stycznia 2016 r. w przepisach dotyczących podstawowego urlopu macierzyńskiego wejdą w życie zmiany pozwalające wymieniać się korzystaniem z tego urlopu pracownikom i innym ubezpieczonym, np. osobom prowadzącym działalność gospodarczą. Obecnie nie ma takiej możliwości. Znowelizowane przepisy k.p. przewidują bowiem wyjątkowe, ściśle określone przypadki, w których nie tylko, tak jak dotychczas, z części urlopu macierzyńskiego może skorzystać pracownik-ojciec, lecz także pracownik-inny członek najbliższej ro-

dziny, oraz przypadki, w których z zasiłku za okres odpowiadający części urlopu macierzyńskiego może skorzystać ubezpieczony-ojciec dziecka lub ubezpieczony-inny członek najbliższej rodziny.

Warto pamiętać, że zarówno dla pracownika-ojca dziecka, jak i pracownika-innego członka najbliższej rodziny korzystanie z części urlopu macierzyńskiego jest w każdym przypadku nieobowiązkowe.

1.1. Urlop macierzyński przed porodem

Przed porodem pracownica może wykorzystać nie więcej niż 6 tygodni urlopu macierzyńskiego. W tym zakresie nic się nie zmieni od 2 stycznia 2016 r. W przepisach nie ma zastrzeżenia, że część przedporodowa urlopu macierzyńskiego może być wykorzystana tylko w tygodniach. Zatem zdaniem części ekspertów prawa pracy pracownica może złożyć wniosek o udzielenie jej np. 6 dni urlopu macierzyńskiego przed planowaną datą porodu.

UWAGA! Pracownica może wykorzystać przed porodem maksymalnie 6 tygodni urlopu macierzyńskiego.

PRZYKŁAD

Pracownica jest w ciąży mnogiej (urodzi trojaczki). Ma zaplanowany poród na 25 lutego 2016 r. Może zatem wykorzystać przed porodem maksymalnie 6 tygodni urlopu macierzyńskiego. W takim przypadku po porodzie będzie ona uprawniona jeszcze do 27 tygodni urlopu macierzyńskiego.

PRZYKŁAD

Pracownica skorzystała z 6 tygodni urlopu macierzyńskiego przed przewidywaną datą porodu. Niestety, dziecko zmarło przy porodzie. W takim przypadku pracownica jest uprawniona do urlopu macierzyńskiego w wymiarze 8 tygodni po porodzie. Bez znaczenia dla wymiaru urlopu po porodzie pozostaje fakt wykorzystania 6 tygodni tego urlopu przed porodem.

Pracownica, która chce skorzystać z urlopu macierzyńskiego przed porodem, powinna złożyć w tej sprawie wniosek do pracodawcy. Przepisy nie określają jego formy, ale ze względów dowodowych najlepiej, aby miał formę pisemną. We wniosku trzeba wskazać termin rozpoczęcia urlopu macierzyńskiego oraz dołączyć do niego zaświadczenie lekarskie o przewidywanej dacie porodu.

Wzór wniosku o urlop macierzyński przed porodem

	..... (miejscowość i data)
.... (imię i nazwisko oraz adres pracownika)	.... (nazwa i adres pracodawcy)
WNIOSEK O URLOP MACIERZYŃSKI	
Zwracam się z prośbą o udzielenie mi urlopu macierzyńskiego od	..... (wskazanie daty)
przed przewidywaną datą porodu, która została ustalona na dzień	..... (podpis pracownicy)
Załącznik: Zaświadczenie lekarskie dotyczące przewidywanej daty porodu	